

BADANIA TECHNOLOGII I TECHNIK MALARSKICH, KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI, KOPIA

*Księga pamiątkowa z okazji
jubileuszu 50-lecia pracy
dedykowana
prof. dr. art. kons. Józefowi Flikowi*

pod redakcją
Justyny Olszewskiej-Świetlik

Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
Toruń 2007

BADANIA TECHNOLOGII
I TECHNIK MALARSKICH,
KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI,
KOPIA

*Księga pamiątkowa z okazji
jubileuszu 50-lecia pracy
dedykowana
prof. dr. art. kons. Józefowi Flikowi*

pod redakcją
Justyny Olszewskiej-Świetlik

Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
Toruń 2007

Recenzenci
Wiesław Domasławski

Projekt okładki
Tomasz Jaroszewski

Na okładce: „Panorama Torunia”, kopia, J. Flik 1999

Redakcja
Mirosława Buczyńska
Elżbieta Kossanecka
Magdalena Rupińska

ISBN 978-83-231-2135-0

Printed in Poland
© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
Toruń 2007

Druk pracy został dofinansowany ze środków
Wydziału Sztuk Pięknych UMK
i przez Prezydenta Miasta Torunia

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA
Redakcja: ul. Gagarina 39, 87-100 Toruń
tel. (056) 611 42 95, fax 611 47 05
e-mail: dwyd@uni.torun.pl
Dystrybucja: Biuro Promocji, ul. Reja 25, 87-100 Toruń
tel./fax (056) 611 42 38
e-mail: books@umk.pl
www.wydawnictwo.uni.torun.pl

Wydanie pierwsze
druk: Zakład Usług Poligraficznych DRUK-TOR
ul. Nieszawska 33, 87-100 Toruń

Spis treści

I. Tabula gratulatoria

<i>Jerzy Nowosielski</i> Drogi Przyjacielu, Profesorze	9
<i>Lech Wolski</i> Szanowny Jubilacie, Drogi Józefie	11
<i>Jan Pręgowski</i> O Profesorze Fliku słów kilka	13
<i>Zbigniew Witkowski</i> <i>Ad multos annos</i> Panie Profesorze!	17
<i>Tadeusz Wasilewski</i> Wielce Dostojny i Czcigodny Jubilacie	19
<i>Współpracownicy</i> Wielce Szanowny Jubilacie	21

II. Prof. dr art. kons. Józef Flik – Badania technologii i technik malarskich, konserwacja dzieł sztuki, kopie

<i>Piotr Klugowski</i> Jubileusz Profesora Józefa Flika	24
<i>Danuta Łuniewicz-Koper</i> „Złoty wiek” Muzeum Okręgowego w Toruniu – lata 60. i 70. XX wieku	30
<i>Jerzy Bagrowicz</i> Poszukiwanie piękna jest dotykaniem Nieogarnionego. O pracach artystyczno-konserwatorskich prof. Józefa Flika na terenie diecezji włocławskiej słów kilka	38
<i>Józef Szudy</i> Józef Flik, sztuki piękne i fizycy toruńscy	54
<i>Wiesław Domasłowski</i> Jubileusz pięćdziesięciolecia pracy prof. dr. Józefa Flika. Refleksje	60
<i>Elżbieta Basiul, Justyna Olszewska-Świątlik</i> Dorobek naukowy, konserwatorski, badawczy i artystyczny prof. dr. art. kons. Józefa Flika	66

III. Artykuły naukowe

<i>Joanna M. Arszyńska, Zuzanna Rozłucka</i> Szczególna rola zabiegu przenoszenia warstwy malarskiej w malarstwie ikonowym XIX i XX wieku	116
<i>Elżbieta Basiul, Adam Cupa, Jarosław Rogóż, Franciszek Rozpłoch, Paweł Szroeder</i> Współczesne techniki analityczne w badaniach technologicznych zabytków na przykładzie gotyckiego ołtarza z Katedry we Włocławku	128
<i>Sławomir A. Kamiński</i> Uwagi na temat dublowania obrazów ze szwem	142
<i>Andrzej Majdowski</i> O przestrzeni sakralnej w architekturze współczesnych kościołów	158
<i>Dariusz Markowski</i> „Ja lubię mieć w ślepiach kolory...” O malarstwie olejnym Kazimierza Sichulskiego	168
<i>Dariusz Markowski, Józef Kałużny</i> Malarstwo ukraińskie Leona Wyczółkowskiego a makulopatia słoneczna	190
<i>Jacek Stachera</i> Materiały stosowane do uzupełniania powierzchni srebrzonych	202
<i>Ewa Doleżyńska-Sewerniak, Witold Nowik, Jana Sanyová</i> Badania barwników organicznych wchodzących w skład farb laserunkowych obrazów Aleksandra Gierymskiego z lat 1870–1901	222
<i>Józef Poklewski</i> Wileńskie obchody setnej rocznicy śmierci Tadeusza Kościuszki, ich przebieg i oprawa plastyczna	242
<i>Robert Rogal</i> Mastaba Idut w Sakkarze. Przyczyny destrukcji polichromii ściennych	252
<i>Ewa Roznerska-Świerczewska, ks. Marek Kasik</i> Anioły Józefa Mehoffera w Turku	266
<i>Justyna Olszewska-Świetlik</i> Nieznany obraz na średniowiecznej predelli „Chrystus i dwunastu apostołów” z Bazyliki Mariackiej w Gdańsku.....	278

Elżbieta Basiul
Justyna Olszewska-Świetlik

Dorobek naukowy, konserwatorski, badawczy i artystyczny prof. dr. art. kons. Józefa Flika

Profesor dr art. kons. Józef Flik – działalność zawodowa

Profesor Józef Flik w 1957 roku ukończył studia Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zalicza się do grona wychowanków Prof. Jerzego Remera i doc. Leonarda Torwirta. Praca magisterska wykonana pod kierunkiem doc. Torwirta dotyczyła określenia stopnia zniszczenia podobrazí malarskich za pomocą metod chemicznych.

Tytuł doktora nauk humanistycznych uzyskał w 1979 roku na podstawie dysertacji pt. *Budowa techniczna toruńskich portretów mieszczańskich z 2 poł. XVI wieku z Muzeum w Toruniu w świetle badań technologicznych*, promotorem rozprawy był prof. dr Zbigniew Brochwicz. Była to pierwsza praca doktorska z zakresu konserwacji i technologii malarstwa. Została wyróżniona nagrodą II stopnia przez Ministra Kultury i Sztuki.

W 1987 roku Rada Wyższego Szkolnictwa zatwierdziła Uchwałę Rady Wydziału Konserwacji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie dotyczącą przewodu kwalifikacyjnego na stanowisko docenta na podstawie pracy *Portret Mikołaja Kopernika z 1580 r. z Muzeum w Toruniu – studium warsztatu malarskiego*. W 1994 roku dr art. kons. Józef Flik uzyskał tytuł naukowy profesora sztuk plastycznych.

Pięćdziesiąt lat temu Profesor rozpoczął pracę zawodową. 1 września 1957 roku przez trzy miesiące zatrudniony był jako konserwator malarstwa i rzeźby polichromowanej w Pracowniach Konserwacji Zabytków w Toruniu, następnie przeniósł się do Muzeum Okręgowego w Toruniu. Z Muzeum związał się zawodowo na 27 lat. W nim tworzył od podstaw pracownię konserwatorską malarstwa i rzeźby polichromowanej. Była to jedna z wzorcowych pracowni konserwatorskich utworzonych w muzeach, wyposażonych w nowoczesną aparaturę konserwatorską i badawczą. Dowodem uznania nowoczesności pracowni było przyznanie Profesorowi w 1974 roku Nagrody Ministra Kultury i Sztuki w dziedzinie: usprawnienia techniczne w procesie konserwacji

dzieł sztuki, za wykonanie elektrycznego stołu próżniowego, będącego pierwszym polskim urządzeniem tego typu.

W Muzeum Okręgowym w Toruniu Profesor pracował na stanowisku kierownika Pracowni Konserwatorskiej, następnie Głównego Konserwatora. Od 1979 roku pełnił dodatkowo funkcję wicedyrektora ds. naukowych. 1 września 1984 roku Profesor Józef Flik został zatrudniony w Zakładzie Technologii i Technik Sztuk Plastycznych w Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa, na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 1984–1988 obejmował stanowisko docenta kontraktowego, 1988–1990 – docenta, 1990–2000 – profesora nadzwyczajnego, od 2000 do chwili obecnej jest profesorem zwyczajnym.

Z Instytutem Profesor związany był już wcześniej. Prowadził zajęcia praktyczne ze studentami z zakresu technologii i technik sztuk plastycznych oraz wykłady z profilaktyki konserwatorskiej w muzeach. W latach 1987–1991 Profesor sprawował funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa, a od 1992 do 1999 roku dyrektora Instytutu. Od 1992 roku równocześnie, po śmierci prof. dra Zbigniewa Brochwicza, objął kierownictwo Zakładu Technologii i Technik Malarskich. Funkcję tę sprawuje po dziś dzień. W kolejnych latach, 1999–2002, był prodziekanem Wydziału Sztuk Pięknych, a w latach 2002–2005 dziekanem Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Profesor jest przykładem osoby łączącej w pracy zawodowej działalność konserwatorską, artystyczną i badawczą. Zrealizował kilkadziesiąt prac konserwatorskich dotyczących malarstwa sztalugowego, ściennego oraz drewnianej rzeźby polichromowanej. Prace wykonywał w kraju, ale także i za granicą, między innymi w Nowym Jorku i Wilnie.

Z wielu realizacji konserwatorskich Józefa Flika w muzeum wymienić należy barokowy plafon o tematyce alegorycznej malowany na płótnie w technice olejnej. Plafon został zdublowany i podwieszony na specjalnej konstrukcji ramowej. Było to wyjątkowe i nowatorskie przedsięwzięcie. Profesor przeprowadził kompleksową konserwację 25 portretów królów polskich (jest to najstarszy w Polsce poczet królów). Udowodnił przy tym, że najstarsze zostały namalowane z okazji przyjazdu króla Władysława IV do Torunia w 1645 roku. W 1970 przeprowadził jeden z pierwszych w Polsce transferów (obraz gotycki *Chrystus Salvador Mundii*). W latach 1964–1965 Profesor wykonał wyjątkowo trudną konserwację (dublaż, czyszczenie, punktowanie i częściową rekonstrukcję) obrazu pt. *Podpisanie Pokoju Toruńskiego w 1466 roku* autorstwa Mariana Jaroczyńskiego, obraz namalowany został na płótnie 38 m² w tech-

nice olejnej. Początkowo znajdował się w Wielkiej Sali Dworu Artusa, skąd ze względów bezpieczeństwa przeniesiono go do Ratusza Staromiejskiego w Toruniu, gdzie znajduje się w specjalnie poświęconej mu sali. Należy podkreślić, że wszelkie realizacje konserwatorskie Profesora były poprzedzone badaniami technologicznymi i historycznymi, które często były publikowane.

Konserwacja ołtarzy, rzeźb i obrazów z galerii sztuki średniowiecznej Muzeum w Toruniu stała się inspiracją do napisania wspólnie z historykiem sztuki Janiną Kruszelnicką pierwszego w Polsce katalogu sztuki średniowiecznej, który na równi traktuje sprawy stylistyczno-historyczne z techniką wykonania i stanem zachowania zabytków.

W 1970 roku J. Flik wyjechał do Wilna, gdzie nauczał litewskich konserwatorów na przykładzie malowideł ściennych w barokowym kościele akademickim św. Jana. W 1975 roku udał się na roczne stypendium Fundacji Kościuszkowskiej w Nowym Jorku, gdzie konserwował obrazy z galerii malarstwa polskiego z XVIII i XIX wieku. Pobyt w USA wykorzystał na zapoznanie się ze zbiorami największych muzeów w Nowym Jorku, Waszyngtonie, Filadelfii i Bostonie oraz zapoznał się ze sposobami nauczania konserwacji w uczelniach amerykańskich.

Wyrazem zainteresowań artystycznych Profesora jest namalowanie ponad kilkudziesięciu kopii malarskich, głównie portretów. Ich wykonanie poprzedzone było wnikliwymi studiami i badaniami technologicznymi oryginałów. Profesor znany jest w kraju i za granicą z wykonania kopii i rekonstrukcji XVI-wiecznych portretów wielkiego astronoma Mikołaja Kopernika, pochodzących z Torunia, Krakowa i Strasburga we Francji. Obraz *Ukrzyżowanie Chrystusa na Drzewie Życia* wykonany przez Profesora został подарowany Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II podczas wizyty Senatu UMK w Watykanie.

Zainteresowania naukowe Profesora skierowane są przede wszystkim na badanie starych technologii i technik malarskich. Autor ponad 50 publikacji podejmował zagadnienia dotyczące głównie malarstwa sztalugowego z okresu średniowiecza i czasów nowożytnych sztuki polskiej i europejskiej. Zajmował się badaniami konserwatorskimi, kopiowaniem obrazów według starych przepisów, a także wdrażaniem nowych metod badawczych do badań dzieł sztuki.

Profesor dr art. kons. Józef Flik w pracy zawodowej starał się połączyć interdyscyplinarnie charakter zawodu konserwatora dzieł sztuki i naukowca. Należy podkreślić, że w ciągu swojej 50-letniej działalności starał się być wierny zasadzie łączenia w badaniach dzieł sztuki – nauk historycznych, ścisłych i artystycznych. Uważa, że prace badawcze nad dziełem sztuki nie mogą się

tylko opierać na analizach chemicznych i fizycznych, ale muszą być połączone z wnikliwymi studiami malarskimi oraz doświadczeniem konserwatorskim.

Rozpoznanie budowy technicznej dzieł sztuki nie może być jedynie oparte na analizach materiału. Kompleksowe badania dzieła sztuki obok rozpoznania materiałów powinny zawierać odtworzenie techniki na drodze praktycznej – podjęcie prób malarskich do wykonania kopii włącznie. Nie jest możliwe prawidłowe rozpoznanie techniki malarskiej bez praktycznej wiedzy. Studiowanie dawnych traktatów malarskich powinno iść w parze z praktyką malarską. Profesor te doświadczenia sprawdzał podczas kopiowania i rekonstruowania nieistniejących obrazów, szukając w takiej pracy potwierdzenia wiedzy teoretycznej zdobytej na podstawie starych traktatów, a także działalności malarskiej i konserwatorskiej.

Na takie poglądy nie miały wpływ miały także doświadczenia Profesora zdobyte podczas pracy w Muzeum. Wykonanie wielu prac konserwatorskich, a także możliwości ciągłej obserwacji stanu zachowania zabytków, działania profilaktyczne wykonywane zarówno w muzealnych salach wystawowych, jak i magazynowych utwierdziły Profesora w przekonaniu, że prawidłowe postawienie diagnozy morfologicznej zabytku może być dokonane tylko w bezpośredniej łączności z dziełem sztuki.

Wartości i zdobytą wiedzę starał się Profesor przekazać w ramach prowadzonej działalności dydaktycznej na UMK, był promotorem licznych prac magisterskich i siedmiu przewodów doktorskich. Prowadził także zajęcia na innych uczelniach. W okresie od 1.12.1996 do 30.06.1997, 1.11.1999 do 29.02.2000 roku Profesor prowadził wykłady z technologii i technik malarskich na Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Od 3.10.2005 roku zatrudniony został dodatkowo w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nysie, gdzie prowadzi wykłady z technologii i technik malarskich oraz sztuki zdobniczej.

Model kształcenia wynikający z tradycji Instytutu Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa oraz wyniki swoich badań Profesor przedstawiał na krajowych i zagranicznych konferencjach. Znany jest jako autor wielu recenzji naukowych i ekspertyz. Czynnie działa w stowarzyszeniach naukowych oraz radach muzealnych w Muzeum Okręgowym w Toruniu, Muzeum Narodowym w Gdańsku, Muzeum w Grudziądzu, Muzeum Etnograficznym w Toruniu. Pełnił funkcję Rzecznawcy Ministra Kultury i Sztuki w zakresie konserwacji malarstwa i rzeźby drewnianej. Działalność naukowa i zawodowa Profesora została doceniona przez liczne nagrody i odznaczenia państwowe.

Ponadto Józef Flik był członkiem Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w latach 1996–1999, 2002–2005 oraz aktualnie w kadencji 2005–2008.

Profesor powołany został do Wojewódzkiej Rady Ochrony Zabytków działającej przy Kujawsko-Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków. W roku 2003 był przewodniczącym Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej w ASP w Krakowie na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki. Od 22 maja 2006 roku Profesor został wybrany ekspertem Akredytacyjnej Komisji Uczelni Artystycznych na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki.

Bogaty i wszechstronny dorobek Profesora być może nie były tak duże, gdyby nie serdeczne wsparcie rodziny Profesora, a szczególnie żony Reginy, której cierpliwość i mądrość zawsze podkreśla.

Wykaz najważniejszych prac konserwatorskich

Konserwacja krucyfiks z Sali Sądowej Ratusza Staromiejskiego w Toruniu z połowy XV wieku, 1959.

Konserwacja dwustronnie malowanego obrazu pt. *Zboże płaci* z XVIII wieku, 1960.
Rzeźby św. Jana i Madonny z grupy Ukrzyżowanie, pochodzące z XV wieku z Muzeum Okręgowego w Toruniu, 1963.

Konserwacja plafonu malowanego olejno na płótnie, pochodzącego z 1703 roku z Sali Ratusza Staromiejskiego w Toruniu, 1964.

Konserwacja obrazu olejnego na płótnie pt. *Podpisanie II Pokoju Toruńskiego* namalowanego w 1874 roku przez Mariana Jaroczyńskiego, 1965–1966.

Konserwacja portretów *Poczet Królów Polskich*, pochodzących z XVII–XVIII wieku z Sali Królewskiej Ratusza Staromiejskiego w Toruniu, 1965–1967.

Konserwacja obrazu gotyckiego *Chrystus Zbawiciel Świata*, pochodzącego z końca XV wieku, 1967–1968.

Konserwacja stropu w aptece „Pod Orłem” w Toruniu, 1967.

Konserwacja drewnianego stropu kasetonowego z XVII w. w kościele Klarysek w Bydgoszczy, 1958.

Konserwacja obrazu *Maria z Dzieciątkiem*, pochodzącego z końca XVI wieku, 1968.

Konserwacja ściennych malowideł barokowych w kościele św. Jana w Wilnie, 1970.

Konserwacja ołtarza z kościoła św. Jana w Toruniu z poł. XVIII wieku, 1970–1975.

Konserwacja 50 obrazów olejnych na płótnie, pochodzących z XIX i XX wieku i znajdujących się w Fundacji Kościuszkowskiej w Nowym Jorku, 1975–1976.

Konserwacja 15 obrazów z Polski na wystawie w „Museum of Modern Art” w Nowym Jorku, 1976.

Konserwacja Tryptyku Koronacji Najświętszej Marii Panny z roku 1450 z kościoła seminaryjnego we Włocławku, 1993.

Konserwacja XVII-wiecznego obrazu *Święta Rodzina* z Osieka, olej na płótnie, 1995.
Konserwacja portretu nieznanego mężczyzny z 1650 roku Alberta Cuypa, malowanego na drewnie w technice olejnej z Muzeum Narodowego w Gdańsku, 1997.

Prace plastyczne

Portret Mikołaja Kopernika z 1580 z Muzeum Okręgowego w Toruniu, w zbiorach watykańskich
Portret Łukasza Watzenrode, wuja Mikołaja Kopernika dla Muzeum Ziemi Warmińskiej w Olsztynie.
Portret ojca Mikołaja Kopernika, kopia portretu z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie z XVII wieku.
Portret Mikołaja Kopernika, kopia portretu z XVII/XVIII wieku ze zbiorów UJ w Krakowie.
Portret Mikołaja Kopernika, miniatura, olej na blasze miedzianej, kopia portretu z XVII w. ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie.
Portret Mikołaja Kopernika, kopia portretu Marcello Bacciarellego z końca XVIII wieku, ze zbiorów Zamku Królewskiego w Warszawie.
Portret Marcina Kosendy, kopia portretu z 1705 roku z Fary w Chełmie.
Portret Andrzeja Grylewicza, kopia portretu z 1692 roku z Fary w Chełmie.
Portret Andrzeja Schmacka, kopia portretu z 1692 roku z Fary w Chełmie.
Portret Jana Czattera, kopia portretu z 1740 roku z Fary w Chełmie.
Portret Michała Barszczewskiego kopia portretu z 1802 roku z Fary w Chełmie.
Portret Jerzego Forbesa, kopia portretu z 1757 roku z Fary w Chełmie.
Portret Ludwika Rydygiera, obraz wykonany dla Muzeum w Chełmie.
Portret Ignacego Danielewskiego, olej na płótnie, obraz wykonany dla Muzeum w Chełmie.
Portret Walentego Fiałka, olej na płótnie, obraz wykonany dla Muzeum w Chełmie.
Portret Pawła Czaplewskiego, olej na płótnie, obraz wykonany dla Towarzystwa Naukowego w Toruniu.
Portret Jana Heweliusza z 1677 z PAN w Gdańsku dla Muzeum Mikołaja Kopernika w Toruniu

Publikacje

Wybór bibliografii

Flik J., *Pracownia konserwatorska malarstwa i rzeźby w Muzeum Okręgowym w Toruniu*, Rocznik Muzeum w Toruniu 1962, t. I, z. 2.

- Flik J., *Konserwacja zabytkowego plafonu w sali Złotnictwa Ratusza Staromiejskiego w Toruniu*, Rocznik Muzeum w Toruniu 1964, t. I, z. 4.
- Flik J., *Badania konserwatorskie potwierdzeniem hipotezy historyka sztuki*, Ochrona Zabytków 1964, R. XVIII, nr 3.
- Flik J., *Aparaty w własnej konstrukcji*, Ochrona Zabytków 1964, R. XVII, nr 3.
- Flik J., *Analiza technologiczna portretów królewskich*, Ochrona Zabytków 1966, R. XIX, nr 4.
- Flik J., *Poczet królów polskich w Muzeum Okręgowym w Toruniu w świetle prac konserwatorskich*, Rocznik Muzeum w Toruniu 1967, t. II, z. 3–4.
- Flik J., *Elementy zdobnicze z tarcz zegarowych Ratusza Staromiejskiego w Toruniu*, Rocznik Muzeum w Toruniu 1967, t. II, z. 3–4.
- Flik J., *Zbiory gotyckiej rzeźby i malarstwa w Toruniu. Katalog. Zagadnienia technologiczne*, Toruń 1968.
- Flik J., *Zagadnienia technologiczno-konserwatorskie obrazu gotyckiego ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Toruniu*, Rocznik Muzeum w Toruniu 1969, t. IV.
- Flik J., *Pracownia konserwatorska (prace, badania naukowe)*, Rocznik Muzeum w Toruniu 1969, t. IV.
- Flik J., *Wymiana drewnianego podobrazia obrazu „Salvator Mundi”. Konserwacja malarstwa sztalugowego*, Biblioteka Muzealnictwa i Ochrony Zabytków, Seria B, t. XXVII.
- Flik J., *Badania konserwatorskie na przykładzie toruńskiego portretu Mikołaja Kopernika*, Biblioteka Muzealnictwa i Ochrony Zabytków, Seria B, t. XXXIV.
- Flik J., *Kultura artystyczna Ziemi Chełmińskiej w czasach Kopernika*. Katalog wystawy zorganizowanej przez Muzeum Okręgowe w Toruniu i TN w Toruniu. Praca zbiorowa. Zagadnienia konserwatorskie (rzeźba i malarstwo).
- Flik J., *Portrety Mikołaja Kopernika ze Strasburga i Muzeum w Toruniu*, Ochrona Zabytków 1974, R. XXVII, nr 1.
- Flik J., *Malarstwo z XIX i XX wieku w Zbiorach Fundacji Kościuszkowskiej w Nowym Jorku*, Katalog – maszynopis, New York 1976.
- Flik J., *Spostrzeżenia technologiczno-konserwatorskie w związku z wystawami organizowanymi w Muzeum Okręgowym w Toruniu z okazji 500-lecia Urodzin Mikołaja Kopernika*, Rocznik Muzeum w Toruniu 1977, t. VI.
- Flik J., *Toruńskie portrety mieszczańskie (techniki i technologie malarskie)*, Toruń 1982.
- Flik J., *Toruńskie portrety mieszczańskie drugiej połowy XVI wieku z Muzeum w Toruniu*, Toruń 1982.
- Flik J., Męczyńska A., *Poczet królów polskich w zbiorach Muzeum Okręgowego w Toruniu*, Toruń 1983.
- Flik J., *Dlaczego badania konserwatorskie winny poprzedzać badania historyka sztuki*, Biblioteka Muzealnictwa i Ochrony Zabytków, Warszawa 1984.
- Flik J., *Portret Mikołaja Kopernika z Muzeum Okręgowego w Toruniu – studium warsztatu malarskiego*, Toruń 1990.

- Flik J., *Kopia, replika, rekonstrukcja w malarstwie sztalugowym*, Materiały z sesji poświęconej pamięci Leonarda Torwirta, Toruń 9–10 listopada 1992.
- Flik J., *Warsztat malarski Łukasza Cranacha Starszego*, Acta Universitatis Nicolai Copernici, Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo XXI, Toruń 1994, s. 47–56.
- Flik J., *Obraz św. Hieronima z XV w. z kościoła Świętojańskiego w Toruniu. Zagadnienie artystyczne i technologiczne*, Acta Universitatis Nicolai Copernici, Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo XXII, Toruń 1994, s. 3–32.
- Flik J., Więcek M., *Przedstawienie św. Hieronima według Albrechta Dürera (materiał i technika)*, Acta Universitatis Nicolai Copernici, Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo XXI, Toruń 1994, s. 57–73.
- Flik J., *Wpływy niderlandzkie na technikę toruńskiego malarstwa portretowego i epitafijnego z końca XVI w.*, [w:] *Niderlandyzm w sztuce polskiej*, Materiały z Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Toruń, grudzień 1992, pod red. J. Hrankowskiej, Warszawa 1995, s. 365–388.
- Flik J., *Tryptyk Koronacji Najświętszej Marii Panny z roku 1450 z kościoła seminarijnego we Włocławku. Historia, technika, konserwacja*, Toruń 1995.
- Flik J., Grzesik-Zawadzka M., *Ornament patronowy. Rekonstrukcja techniki na podstawie kwater ołtarza św. Piotra i Pawła w Legnicy*, Acta Universitatis Nicolai Copernici, Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo XXVI, Toruń, 1995, s. 3–36.
- Flik J., *Portrety Jana Heweliusza z Gdańska i Oxfordu – studium warsztatu malarskiego (Komputerowa analiza podobieństw portretów Heweliusza)*, Ochrona Zabytków 1995, nr 2, s. 177.
- Flik J., Wantuch K., *Złocenie „farbami złotymi” według Manuskryptu Strasburskiego (M.S.) z około 1400 r.*, Acta Universitatis Nicolai Copernici, Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo XXX, Toruń 1998, s. 3–54.
- Flik J., *Portret Mikołaja Kopernika z Muzeum Okręgowego w Toruniu. Studium warsztatu malarskiego*, Toruń, 1999.
- Flik J., Olszewska-Świetlik J., *Imitacje tkanin brokatowych w śląskim warsztacie malarskim Mistrza lat 1486/87*, Ochrona Zabytków 2001, R. 54, nr 1, s. 49–55.
- Flik J., Olszewska-Świetlik J., Cupa A., Wypych A., *Rysunek w malarstwie sztalugowym – badania metodą reflektografii w podczerwieni*, [w:] *Księga pamiątkowa ofiarowana profesorowi Wiesławowi Domasłowskiemu*, pod red. B. Soldenhoff, Toruń 2002, s. 47–81.
- Flik J., Olszewska-Świetlik J., Waliś L., Pańczyk E., *Śląski warsztat malarski tzw. Mistrza lat 1486/87 w świetle badań bieli ołowiowej metodą neutronowej analizy aktywacyjnej*, [w:] *Technika jądrowa w przemyśle, medycynie, rolnictwie i ochronie środowiska*, Raporty IChTJ, seria A nr 2/2002, t. 2, s. 383–389.
- Flik J., *Znaczenie badań Profesora Zbigniewa Brochwicza dla rozwoju technologii i technik malarskich*, [w:] *Ars longa – vita brevis. Tradycyjne i nowoczesne metody badania dzieł sztuki*, Materiały z Sesji naukowej poświęconej pamięci Profesora Zbigniewa Brochwicza, Toruń 18–19 X 2002 r., pod red. J. Flika, Toruń 2003, s. 13–36.

- R. Rogal, J. Rogóż, J. Flik, P. Szroeder, W. Marciniak, F. Rozpłoch, *Zastosowanie spektroskopii ramanowskiej w badaniu wieku spoiw malarskich*, [w:] *Problematyka ochrony, konserwacji restauracji oraz ekspertyzy zbiorów muzealnych*, Materiały z IV Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji, Kijów 20–23 maja 2003 r., Kijów 2003, s. 117–118.
- P. Szroeder, R. Rogal, J. Rogóż, J. Flik, F. Rozpłoch, W. Marciniak, *Electron paramagnetic resonance and Raman spectroscopy in dating of some monumental materials of organic provenience*, *Archéométrie* 2003, Bordeaux–Pessac–Talence 16–19 avril 2003, s. 196.
- abstrakt bez numeru ISBN
- Katalog dzieł sztuki ofiarowanych Uniwersytetowi Mikołaja Kopernika w Toruniu przez profesora Wiesława Litewskiego*, pod red. J. Flika, J. Poklewskiego, Toruń 2003.
- Flik J., Olszewska-Świetlik J., Tylicki J., „Koronacja Najświętszej Marii Panny” z kościoła pw. św. Trójcy w Jeżewie. Domniemany obraz Hermana Hana w świetle badań historycznych i technologicznych, *Ochrona Zabytków* 2003, nr 3/4, s. 73–85.
- Flik J., Olszewska-Świetlik J., Tryptyk „Sąd Ostateczny” Hansa Memlinga z Muzeum Narodowego w Gdańsku. *Technologia i technika malarska*, Toruń 2005.

Członkostwo w organizacjach i stowarzyszeniach naukowych

- Członek Rady Programowej Szkół Artystycznych w Ministerstwie Kultury i Sztuki
- Przewodniczący Rady Muzealnej w Muzeum Okręgowym w Toruniu (przez dwie kadencje)
- Członek Rady Muzealnej w Muzeum w Grudziądzu
- Członek Stowarzyszenia Historyków Sztuki, członek Komisji Kwalifikacyjnej
- Członek Związku Polskich Artystów Plastyków
- The International Council of Museums (ICOM)
- Członek ICOM – Międzynarodowa Rada Muzeów
- Członek Rady Konserwatorskiej przy Kurii Diecezji Toruńskiej
- Przewodniczący Rady Muzealnej w Muzeum Etnograficznym w Toruniu

Przyznane nagrody i wyróżnienia

- 1974 Srebrny Krzyż Zasługi
- 1990 Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski

- 1997 Honorowa Statuetka „Treeman” z okazji XX-lecia Ośrodka Kultury Zabytkowego Krajobrazu Narodowej Instytucji Kultury
1998 Medal Edukacji Narodowej
2004 Medal za zasługi położone dla rozwoju Uczelni
- 1987 Nagroda Rektora I stopnia za działalność naukową
1989 Nagroda Rektora I stopnia za działalność artystyczną
1989 Nagroda Rektora II stopnia za działalność naukową i organizatorską
1991 Nagroda Rektora II stopnia za działalność organizatorską
1993 Wyróżnienie Rektora za działalność organizatorską
1995 Nagroda II Annale ZPAP Toruń i tytuł Praca Roku 1994, Wojewoda Toruński, Prezydent Miasta Torunia
1995 Nagroda Rektora II stopnia za działalność naukową
1996 Nagroda Rektora II stopnia za działalność organizatorską
1997 złota odznaka Za opiekę Nad Zabytkami
1998 Wyróżnienie Rektora za działalność organizatorską
1999 Wyróżnienie Rektora za działalność organizatorską
2000 Wyróżnienie Rektora za działalność organizatorską i artystyczną
2003 Wyróżnienie Rektora za działalność organizatorską, dydaktyczną i artystyczną
2004 Nagroda Rektora II stopnia za działalność organizacyjną, naukową i dydaktyczną

Inne prace organizacyjne poza Uczelnią

- Rzeczoznawca Ministra Kultury i Sztuki w specjalności: konserwacja i restauracja malarstwa i rzeźby drewnianej od 12 X 1993 (również przed 1993)
Przewodniczący Rady Muzealnej w Muzeum Okręgowym w Toruniu od 1991 roku
Członek Diecezjalnej Komisji Sztuki Kościelnej w Pelplinie 1990–1992
Członek Rady Konserwatorsko-Budowlanej przy Kurii Diecezjalnej w Toruniu od 1992 roku
Członek Międzynarodowej Rady Muzeów I.C.O.M. 1977–1992
Członek Międzynarodowego Instytutu Konserwatorskiego I.I.C. 1976–1992
Członek Stowarzyszenia Historyków Sztuki od 1963 roku
Członek Związku Artystów Plastyków od 1962 roku
Wielokrotne uczestnictwo w komisjach powołanych przez Wojewodę Toruńskiego w sprawie uporządkowania i ożywienia zabytków w zespole staromiejskim Torunia
Członek Rady Plastyki Publicznej miasta i województwa toruńskiego od 1993 roku
Członek Rady Muzealnej w Muzeum Narodowym w Gdańsku

Członek Rady Muzealnej w Muzeum w Grudziądzu od 2003 roku

Przewodniczący Rady Muzealnej w Muzeum Etnograficznym w Toruniu od 2004 roku

Działalność naukowa za granicą

Uniwersytet Stanowy w Waszyngtonie – Wydział Sztuk Pięknych. Wykład na inauguracji roku akademickiego 1991/1992. Temat: „Techniki akwarelowe, gwaszowe i temperowe”

Polski Instytut Naukowy w Nowym Jorku, wykład na temat „Szkolenie konserwatorów malarstwa i rzeźby w Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa w Toruniu” 1991 roku

Muzeum Sztuki Hiszpańskiej w Nowym Jorku – konsultacja przy ołtarzu średnio-wiecznym szkoły katalońskiej (tryptyk), 1991 rok. Badania dotyczyły autentyczności dwóch portretów Juana de Pereja, malowanych przez Diego Velazqueza

Instytut Konserwatorski w Wiedniu, wymiana doświadczeń

Akademia Sztuk Pięknych w Bratysławie, wymiana doświadczeń uwieńczona podpisaniem umowy o współpracy z IZK w Toruniu